

Sygn. akt: III AUa 472/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Chądzyńska

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

SSO del. Stanisław Pilarczyk

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2012 r. w Łodzi

sprawy **S. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku

z dnia 7 lutego 2012 r., sygn. akt: VI U 1353/11;

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 472/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 czerwca 2011 r. oraz kolejną decyzją z dnia 7 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w P. odmówił S. W. prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. Nr 153 z 2009 r., poz. 1227 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

(Dz.U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43 ze zm.), wobec braku spełnienia przesłanek do tego świadczenia. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wywiódł, że ubezpieczony nie udokumentował na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 1 rok, 8 miesięcy i 4 dni. Nie został bowiem uwzględniony wnioskodawcy okres pracy w szczególnych warunkach od 19 lipca 1970 r. do 31 stycznia 1980 r., z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez zakład pracy, tj. Spółdzielnię Kółek Rolniczych w R., a nadto okres od 1 września 1980 r. do 30 września 1985 r., wobec tego, że skarżący wykonując różne prace w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. (w tym montera – mechanika, mechanika, lakiernika, brygadzysty w dziale remontów, kierownika (...)), nie spełnił wymogu wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przewidzianym dla danego stanowiska pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji S. W. domagał się jej zmiany oraz przyznania prawa do emerytury, wywodząc przede wszystkim, że spełnił wszystkie konieczne przesłanki do tego świadczenia, w tym udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W spornych okresach, będąc zatrudniony na stanowisku mechanika, pracował przy naprawie akumulatorów oraz pomp wtryskowych, a także w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych i ręcznym lakierowaniu tych pojazdów – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 7 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Płocku oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w następującym stanie faktycznym oraz jego ocenie prawnej:

S. W., urodzony (...), w dniu 27 kwietnia 2011 r. złożył do organu rentowego wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 8 czerwca 2011 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, a Sąd Okręgowy w Płocku postanowieniem z dnia 7 września 2011 r. (sygn. akt: VI U 860/11) umorzył postępowanie odwoławcze od tej decyzji. Ubezpieczony na dzień wydania przedmiotowej decyzji pozostawał w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę. W dniu 19 września 2011 r. S. W. złożył do organu rentowego kolejny wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił łącznie 30 lat, 7 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Do pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył 1 rok, 8 miesięcy i 4 dni, tj. okres zatrudnienia od 15 listopada 1968 r. do 18 lipca 1970 r. w (...) Zakładach (...) w P. (obecnie (...) S.A.), na stanowisku ślusarza. W okresie od 19 lipca 1970 r. do 31 stycznia 1980 r. skarżący był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w R.. Odwołujący się pracował w Kółku Rolniczym w B., które podlegało pod (...) w R.. W K. znajdowało się ponad 10 ciągników. Początkowo przez okres 2 lat wnioskodawca pracował, jako kierowca ciągnika, po czym od 9 września 1972r. zajmował stanowisko mechanika na warsztacie. Ubezpieczony zajmował się naprawą pomp wtryskowych, wtryskiwaczy, akumulatorów oraz przygotowaniem kwasów siarkowych do regeneracji akumulatorów. Przy regulacji wtryskiwaczy i pomp rozpylany był olej napędowy, lakierowanie odbywało się ręcznie, natryskowo na warsztacie, przy ładowaniu akumulatorów pracowało się z kwasem siarkowym. Naprawa wtryskiwaczy polegała na tym, że trzeba było wymontować urządzenie na stanowisku pracy, sprawdzić jaka jest jego wydajność, jeżeli była nieprawidłowa, zgodnie z zaleceniami trzeba było wymieniać końcówki wtryskowe i ponownie wyregulować. Ubezpieczony wydawał też środki ochrony roślin. W warsztacie naprawczym było jedno stanowisko - jeden kanał remontowy. W zależności od potrzeb i rodzaju awarii, skarżący wykonywał prace w kanale remontowym. Naprawy mechaniczne wykonywane były codziennie, z uwagi na dużą ilość sprzętu. Bywały dni, kiedy S. W. wykonywał prace przez cały dzień w kanale remontowym, ale zdarzały się również dni, kiedy wykonywał inne prace na warsztacie lub prace naprawcze z poziomu zerowego. Od 1 sierpnia 1977 r. odwołujący przeszedł do Kółka Rolniczego w G., otrzymując dodatek brygadzysty, gdzie do obowiązków jego należało, m.in. wydawanie kart pracy, przyjmowanie zamówień na usługi, zgłaszanie zamówień na części zamienne, prowadzenie magazynu olei napędowych i smarów. W okresie od 1 września 1980 r. do 30 września 1985 r. odwołujący się był zatrudniony w Spółdzielni Usług Rolniczych w B.. Przez pierwsze 8 miesięcy miał angaż brygadzysty, następnie otrzymał angaż mechanika i wykonywał taką samą pracę, jak w (...) w R.. Zajmował się ładowaniem akumulatorów w oddzielnym pomieszczeniu zwanym akumulatornią. Regeneracja akumulatorów polegała na tym, że ubezpieczony wylewał z akumulatorów stary kwas, płukał, wlewał nowy kwas i ładował. Ładowanie akumulatorów nie odbywało się codziennie. Również prace w kanale remontowym wykonywał jedynie wtedy, gdy była taka potrzeba. Po przepracowaniu 5 lat, S. W. otrzymał angaż na stanowisko kierownika zakładu usług mechanicznych. Podlegało mu 15 – 20 pracowników, tj. mechanicy, kierowcy, magazynier. W okresie od 1 kwietnia 1986 r. do 31 grudnia 1990 r. oraz od 1 stycznia 1991 r. do 13 września 2011 r., odwołujący się był zatrudniony w (...) S.A. w B., gdzie w okresie od 1 kwietnia 1986 r. do 1 maja 1986 r. oraz od 1 stycznia 1991 r. do 31 marca 1991 r., wykonywał prace na stanowisku mechanika - ustawiacza automatów.

W ocenie Sądu Okręgowego w Płocku, bezspornym jest, że S. W. spełnił warunki do nabycia uprawnień do wcześniejszej emerytury w zakresie osiągnięcia wieku emerytalnego, jak i odpowiednio długiego stażu pracy. Niemniej jednak treść zeznań ubezpieczonego, zeznań świadków

(T. J., C. J. i J. U.) oraz dokumenty złożone przez ubezpieczonego do akt organu rentowego i dokumenty zawarte w aktach osobowych, jednoznacznie wskazują, że odwołujący się nie wykonywał w spornym okresie zatrudnienia pracy w warunkach szczególnych, bądź w szczególnym charakterze w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie od 19 lipca 1970 r. do 31 stycznia 1980 r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w R., zaś od 1 września 1980 r. do 30 września 1985 r. w Spółdzielni Usług Rolniczych w B. - na stanowisku mechanika. Prace nie były wykonywane stale w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych, gdyż były wykonywane łącznie z pracami innego typu, związanymi z ogólnymi naprawami z poziomu zerowego. Okoliczności te wyłączają możliwość zaliczenia spornego okresu do okresu pracy w szczególnych warunkach. Z uwagi na to, że odwołujący się nie udokumentował wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, Sąd nie badał złożonych przez ubezpieczonego w toku prowadzonego postępowania świadectw pracy z okresu zatrudnienia w (...) S.A. w B., zwłaszcza, że potwierdzają one wykonywanie pracy w warunkach szczególnych jedynie przez okres wynoszący 2 lata i 7 miesięcy.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł S. W., zaskarżając go w całości, zarzucając mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na ustaleniu, że w spornych okresach nie wykonywał on pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż w tym czasie taką pracę wykonywał, a nadto błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu przez Sąd, że w okresie od 1 stycznia 1980 r. do 31 stycznia 1986 r. skarżący pracował w Kombinacie Budowlanym w C., co w rzeczywistości nie miało miejsca.

W następstwie tak sformułowanego zarzutu, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania oraz o zasądzenie od ZUS kosztów procesu według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że spełnił przesłanki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach. Wskazał, że w spornym okresie pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w R. pracował na stanowisku mechanika, o czym świadczy fakt przyznania mu w dniu 1 sierpnia 1978 r. wynagrodzenia według wskazanej w dokumencie kategorii zaszeregowania. Na dokumencie tym wskazane jest stanowisko pracy – stanowisko mechanika. Szczegółowo okres pracy w (...) w R. obejmował następujące okresy: od 19 lipca 1970 r. do 9 września 1972r. - praca na stanowisku kierowcy, traktorzysty ciągnika; od 9 września 1972 r. – 31 lipca 1977 r. - na stanowisku mechanika (vide świadectwo pracy); od 1 sierpnia 1977 r. – 31 lipca 1978 r. - na stanowisku brygadzysty mechanika, zaś od 1 sierpnia 1978 r. praca w G. na stanowisku mechanika. W okresie tym skarżący, wbrew twierdzeniom Sądu, pracował stale, nieprzerwanie, w pełnym wymiarze czasu pracy, a jego praca polegała, m.in. na naprawie akumulatorów, pomp wtryskowych. Pracował on wówczas w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, które lakierował ręcznie. Każdego dnia pracę tę musiał wykonywać w kanale remontowym, mając styczność z kwasem siarkowym, używanym przy regeneracji akumulatorów. Co się zaś tyczy zatrudnienia w Spółdzielni Usług Rolniczych w B., skarżący podniósł, że pracował tam od 1 lutego 1980 r. do 29 marca 1986 r. jako brygadzysta, potem jako mechanik, tj. od 1 września 1980 r. do 30 września 1985 r., a następnie od 1 października 1985 r. do 29 marca 1986r. jako kierownik. W okresie od 1 września 1980 r. do 30 września 1985r., w ocenie skarżącego, wykonywał on również prace w warunkach szczególnych - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku mechanika, co również wynika z wystawionego świadectwa pracy w szczególnych warunkach z dnia 28 marca 2011 r. W tym czasie skarżący pracował przy ładowaniu akumulatorów, miał z nimi ciągłą styczność. Pracował także w kanale remontowym, przebywając w nim stale. Wszystko to świadczy o spełnieniu przez niego przesłanek do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Za niezrozumiałe natomiast wnioskodawca uznał powoływanie się przez Sąd na pracę w okresie od 1 stycznia 1980 r. do 31 stycznia 1986 r. w Kombinacie Budowlanym w C., bowiem nigdy nie był on jego pracownikiem.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w P. nie złożył odpowiedzi na apelację, nie ustosunkował się do podniesionych w niej zarzutów i zgłoszonych wniosków.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie prawidłowo ustalonych okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawa, w niczym nie naruszając art. 233 § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, tj. 1 stycznia 1999 r., osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymagany w przepisach dotyczących nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tej ustawy.

Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Zgodnie z art. 32 ust. 1, cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 - 3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w niższym wieku emerytalnym niż określona w art. 27 pkt 1.

Stosownie do treści art. 32 ust. 2 tej ustawy, dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w obniżonym wieku, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Szczegółowe warunki uzyskania dochodzonego świadczenia reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 tego rozporządzenia, stosuje się je do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w jego § 4 - 15 oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 powołanego rozporządzenia). Okresy pracy w powyższych okolicznościach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 cytowanego rozporządzenia).

Według § 3 rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Zaś po myśli § 4 ust. 1 rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Niniejszą apelacją skarżący kwestionuje przede wszystkim ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy w zakresie, w jakim okres wykonywania przez niego pracy na stanowisku mechanika w Spółdzielni Kółek Rolniczych w R. oraz w Spółdzielni Usług Rolniczych w B., nie został uznany za okres pracy w szczególnych warunkach, uprawniający go do uzyskania wcześniejszej emerytury. Skarżący, nie podważając rodzaju wykonywanych wówczas czynności, stanął na stanowisku, że wykonywał je stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś wykonując prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, pracował w nich każdego dnia.

Z prezentowanym przez skarżącego stanowiskiem nie sposób jednak się zgodzić. Pomimo tego, że wnioskodawca w spornym okresie wykonywał prace, które rodzajowo odpowiadają tym, wymienionym w punktach 13, 14, 16, 17 działu XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., nie mogą być one uznane za wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ustalenia co do rodzaju, charakteru czynności oraz czasu i częstotliwości ich wykonywania, Sąd I instancji oparł na materiale dowodowym w postaci zeznań ubezpieczonego, zeznań świadków T. J., C. J. i J. U., a także na dokumentach złożonych przez ubezpieczonego do akt organu rentowego i dokumentach zawartych w aktach osobowych. Jako kluczowe w tej mierze jawią się zwłaszcza zeznania samego skarżącego i powołanych świadków. Chociaż wynika z nich jednoznacznie, że skarżący pracował w spornym okresie na stanowisku mechanika, niemniej jednak nie można na ich podstawie przyjąć, że którakolwiek z poszczególnych prac wówczas podejmowanych przez wnioskodawcę, była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Rodzaj czynności związanych z naprawą pojazdów był bowiem różnorodny i uzależniony od rodzaju awarii. Prace te mogły zatem polegać, m. in. na naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy, akumulatorów, czy przygotowywaniu kwasu siarkowego do regeneracji akumulatorów. Nie wszystkie z tych prac były wykonywane w kanale remontowym. Zeznania skarżącego oraz wymienionych świadków są przy tym źródłem zgodnych twierdzeń, że taka praca była wykonywana przez skarżącego jedynie w zależności od potrzeb. W ramach codziennych czynności wykonywanych przez skarżącego były więc takie, które wiązały się z koniecznością przebywania w kanale remontowym, ale i takie, które wykonywał jedynie w warsztacie, poza kanałem. Skarżący pracując ponadto na stanowisku kierownika zakładu usług mechanicznych w Spółdzielni Usług Rolniczych w B., w zakresie swych obowiązków miał czynności typowo administracyjne, które nie zostały objęte wskazanym wcześniej wykazem.

Uznać zatem należy, że Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie prawidłowo zrekonstruował stan faktyczny sprawy, czyniąc to w oparciu o wiarygodne źródła dowodowe. Sąd Okręgowy wydając wyrok, wziął pod uwagę wszystkie zebrane dowody i przeanalizował je, wskazując przy tym, jakie okoliczności uznał za udowodnione i na jakich w tej mierze oparł się dowodach. Ze zgromadzonego materiału dowodowego Sąd orzekający wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, a dokonana przez niego ocena nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i pozostaje wiążąca. Argumenty podniesione w apelacji nie znajdują zatem potwierdzenia w zgromadzonych dowodach i nie są wystarczające do wzruszenia zaskarżonego wyroku. Skoro zatem skarżący nie spełnił przesłanki wykonywania w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu tych prac, jakie wykonywał w spornym okresie zatrudnienia, nie legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W konsekwencji nie nabył on prawa do wcześniejszej emerytury, pomimo spełnienia pozostałych, na wstępie wymienionych przesłanek.

Na marginesie należy jedynie dodać, że ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji nie obejmują okoliczności zatrudnienia skarżącego w Kombinacie Budowlanym w C. w okresie od 1 stycznia 1980 r. do 31 stycznia 1986 r. Samo zaś zamieszczenie informacji, że organ rentowy zakwestionował ten okres pracy ubezpieczonego, nie ma znaczenia orzeczniczego w sprawie.

Uznając zatem apelację S. W. jedynie za nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu I instancji oraz trafny wnioskami, Sąd Apelacyjny oddalił przedstawną apelację, orzekając na podstawie art. 385 k.p.c.

PRZEWODNICZĄCA: Sędziowie: